

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu : **M. P.**, bývajúci v B., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. J. P., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v P., proti žalovaným : 1/ **Mgr. M. P.**, bývajúca v P., v dovolacom konaní zastúpená JUDr. J. M., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v P. a 2/ **Obec T., o určenie vlastníctva**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 15 C 71/2001, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2008 sp.zn. 8 Co 2/2007, 8 Co 15/2008, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 21. januára 2008 sp.zn. 8 Co 2/2007, 8 Co 15/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Prešov (súd prvého stupňa) rozsudkom zo 14. júna 2004 č.k. 15 C 71/01-103, v spojení s doplniacím uznesením z 11. decembra 2006 č.k. 15 C 71/2001-154, určil, že žalobca (pôvodne JUDr. L. P.) je výlučným vlastníkom častí pozemku parc.č. X., zapísaného na LV č. X. a pozemku parc.č. X. zapísaného na LV č. X. v kat. území H., ohraničených v znaleckom posudku J. G. č. 4/03 z 5. decembra 2003 bodmi ABFEDA vo výmere X. m² a bodmi BCGFB vo výmere X. m². Žalovanej 1/ uložil povinnosť žalobcovi vydat' do troch dní časť parc.č. X., zapísanej na LV č. X. kat. územia H., ktorej zodpovedá plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca J. G. č. 4/03 z 5. decembra 2003 bodmi ABFEDA a časť parc.č. X., zapísanej na LV č. X. kat. územia H., ktorej zodpovedá plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca J. G. č. 4/03 z 5. decembra 2003 bodmi ABJIHA. Žalovanej 2/ uložil povinnosť vydat' žalobcovi do troch dní časť parc.č. X., zapísanej na LV č. X. kat. územia H., ktorej zodpovedá plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca J. G. č. 4/03 z 5. decembra

2003 bodmi BCGFB a časť parc.č. X., zapísanej na LV č. X. kat. územia H., ktorej zodpovedá plocha vyznačená v znaleckom posudku znalca J. G. č. 4/03 z 5. decembra 2003 bodmi BCKJB. Žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi a štátu v rovnakej lehote aj náhradu ich trov. Súd prvého stupňa tak rozhodol majúc za to, že žalobca nadobudol vlastnícke právo k častiam predmetných pozemkov vydržaním. Reagujúc na obranu žalovaných, že nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním bránilo zistenie, že pozemky, k častiam ktorých sa žalobca domáhal určenia svojho vlastníckeho práva, boli vo vlastníctve štátu a ako také nemohli byť predmetom vydržania, súd prvého stupňa uviedol, že prijatím novely Občianskeho zákonníka, vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb., „dané obmedzenie odpadlo“.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa a jeho dopĺňaciemu uzneseniu žalované podali odvolanie. Opravný prostriedok odôvodnili tým, že napadnuté rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a že hodnotenie výsledkov vykonaného dokazovania je nelogické. Pokiaľ ide o právne posúdenie veci, poukázali v celom rozsahu na vyjadrenie žalovanej 1/ z 24. marca 2004.

Krajský súd v Prešove (odvolací súd) rozsudkom z 21. januára 2008 sp.zn. 8 Co 2/2007, 8 Co 15/2008 potvrdil rozsudok a dopĺňacie uznesenie súdu prvého stupňa a žalovaným uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania. Dospel k záveru, že súd nižšieho stupňa náležite zistil skutkový stav veci a vyvodil z neho aj správny právny záver. Poukázal na vecne správne dôvody napadnutého rozsudku. V odôvodnení svojho rozsudku, odvolávajúc sa na ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p., tiež uviedol, že sa nezaoberal odvolacím dôvodom, že sporné pozemky boli majetkom štátu a že voči štátu nebolo vydržanie možné. Žalované totiž rozšírili odvolanie o tento odvolací dôvod až na pojednávaní 21. januára 2008, t.j. po uplynutí lehoty na odvolanie.

Proti rozsudku odvolacieho súdu žalovaná 1/ podala dovolanie. Navrhla napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že odvolací súd jej odňal možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. Podľa žalovanej 1/ spočíva táto vada konania v tom, že odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p. neprihliadol na právnu námietku jej zástupcu, že žalobca nemohol vydržať vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, keďže tieto boli vo vlastníctve štátu, hoci pre aplikáciu predmetného ustanovenia tu neboli zákonné podmienky. Uviedla, že uvedená výhrada nebola v konaní nová; žalované ju predniesli už v konaní pred súdom prvého stupňa.

Dodala, že „išlo predsa o otázku právne zásadného významu, ktorú súd prvého stupňa obišiel bez povšimnutia resp. s výkladom, že ide o majetok v užívaní socialistickej organizácie (M. N. V. nie je socialistickou organizáciou, ale správcom majetku štátu) a odvolací súd sa vyhol riešeniu tejto otázky s tým, že som to neuviedla do odvolania.“

Žalobca a žalovaná 2/ sa k dovolaniu žalovanej 1/ nevyjadrili; žalobca M. P. v dovolacom konaní predložil súdu iba plnomocenstvo pre ním zvoleného zástupcu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), postupujúc podľa predpisov účinných od 15. októbra 2008 (prechodné ustanovenie § 372p ods. 1 O.s.p. k úpravám účinným od 15. októbra 2008 na základe zákona č. 384/2008 Z.z.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, pretože podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, len pokiaľ to pripúšťa zákon.

Bez ohľadu na to, či odvolací súd rozhodol rozsudkom alebo uznesením, pripúšťa ustanovenie § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. dovolanie proti jeho rozhodnutiu vtedy, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných, v ňom vymenovaných procesných väd (ide o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, zákonom predpísaného spôsobu začatia konania, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Na tieto vady konania odvolacieho súdu prihliada dovolací súd vždy, t.j. aj vtedy, ako to účastník v dovolaní výslovne nenamieta (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.).

Z vymenovaných procesných väd je v dovolaní výslovne namietaná vada konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. (účastníkovi konania sa odňala možnosť konať pred súdom).

Žalovaná 1/ vidí túto vadu konania odvolacieho súdu v tom, že odvolací súd, aplikujúc na zistenú procesnú situáciu ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p., odmietol zaoberať sa námietkou jej zástupcu, že žalobca nemohol vydržať vlastnícke právo k častiam sporných nehnuteľností,

keďže tieto boli vo vlastníctve štátu, hoci pre aplikáciu predmetného procesného ustanovenia tu neboli zákonné podmienky.

Žalovaná 1/ vytýka túto vadu konania dôvodne.

Podľa § 205 ods. 3 O.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Uplynutím lehoty na odvolanie zaniká možnosť odvolateľa upravovať nielen rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, ale aj dopĺňať dôvody odvolania (dôvodová správa vysvetľuje túto úpravu tým, že zákon vyčerpávajúco vypočítava prípustné odvolacie dôvody, a preto dopĺňanie dôvodov odvolania aj po uplynutí lehoty na odvolanie je zbytočné).

Odvolací súd ale predmetné ustanovenie nesprávne aplikoval na jestvujúci procesný stav.

V odôvodnení svojho rozhodnutia, okrem iného, uviedol : „Žalovaní v 1. a 2. rade na pojednávaní pred odvolacím súdom dňa 21. januára 2008 rozšírili dôvody odvolania s tým, že sporný majetok bol majetkom štátu, pričom vydržanie voči štátu nie je možné.“ K tomu, na inom mieste v odôvodnení svojho rozsudku, uviedol : „Čo sa týka rozšírenia dôvodov odvolania na pojednávaní žalovaných v 1. a 2. rade, odvolací súd poukazuje na ust. § 205 ods. 3 O.s.p., rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie a keďže žalovaní v 1. a 2. rade dôvody odvolania rozšírili po uplynutí lehoty na odvolanie, odvolací súd sa s týmito dôvodmi odvolania nemohol zaoberať.“

Záver odvolacieho súdu, že žalované rozšírili dôvody odvolania po uplynutí lehoty na odvolanie, až na pojednávaní odvolacieho súdu, nemá oporu v spise súdu prvého stupňa vedenom v predmetnej právnej veci.

Žalované v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 108 spisu), okrem iného, uviedli : „Pokiaľ ide o právne posúdenie veci poukazujeme v celom rozsahu na vyjadrenie žalovanej v 1/ rade zo dňa 24.3.2004.“

Vo vyjadrení z 24. marca 2004 (č.l. 96 spisu) žalovaných 1/ a 2/ (nielen žalovanej 1/, ako je to nesprávne uvedené v odvolaní) je tiež uvedené : „Podľa nášho názoru pre rozhodnutie súdu nie je dôležité, či žalobca užíval, alebo neužíval pozemok tak, ako to tvrdí v svojej žalobe. Dôležité je to, kto bol účastníkom v konaní 14 C 412/84. Žaloba o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva bola podaná Čsl. štátom - MNV v T.. Niet pochyb o tom, že spoluvlastnícky podiel vlastnil Československý štát. Výrokom rozsudku bola potom štátu prisúdená do výlučného vlastníctva parcela X., X.. Že išlo o majetok štátu niet pochyb a proti štátu nebolo možné vydržať vlastnícke právo. Túto skutočnosť neprerušila ani novela OZ č. 131/82 Zb., ktorá začala platiť od 1.4.1983. V § 134 ods. 3 citovanej novely sa jasne uvádza, že vydržaním nemožno nadobudnúť vec z majetku v socialistickom vlastníctve. Poukazuje aj na hospodársky zákonník č. 109/64 Zb., jeho § 10 – citujeme : právo na ochranu socialistického spoločenského vlastníctva proti neoprávneným zásahom, najmä právo na vydanie veci voči tomu, kto ju neoprávnenne zadržuje, nezaniká uplynutím času. Aj novela OZ č. 509/91 Zb. v prechodných a záverečných ustanoveniach § 872 ods. 6 upravuje započítanie vydržacej doby, avšak iba k pozemkom, kde na základe doterajších predpisov bolo možné nadobudnúť len právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemkov, čo korešponduje s ust. § 134 ods. 2 zák.č. 131/82 Zb. Ani stanovisko NS SR č. 83 uverejnené v Zb. stanovísk 5/02 nezmenilo tento názor, pretože aj v citovanom stanovisku sa nepresne konštatuje, že držba sa nevzťahovala na právnické osoby a na nehnuteľnosti, ktoré nemohli byť v osobnom vlastníctve.“

Z uvedeného je zrejmé, že žalované v procesnom úkone (vyjadrení) z 24. marca 2004, na ktorý sa „v celom rozsahu“ odvolali v odvolaní proti rozsudku súdu prvého stupňa, uplatnili námietku, že sporný majetok bol majetkom štátu a vydržanie voči štátu nebolo možné. Rozsah dôvodov ich odvolania bol tak vymedzený, okrem iného, obsahom ich vyjadrenia z 24. marca 2004. Tým, že na pojednávaní odvolacieho súdu (znovu) uplatnili námietku nespôsobilého predmetu vydržania, nerozšírili dôvody svojho dovolania, ako nesprávne ustálil odvolací súd.

Odvolací súd tým, že odvolávajúci sa na ustanovenie § 205 ods. 3 O.s.p., odmietol sa zaoberať jedným z dôvodov odvolania žalovaných, hoci pre taký postup tu neboli žiadne zákonné dôvody, odňal žalovanej 1/ možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p.

Konanie odvolacieho súdu je naostatok postihnuté aj tzv. inou (v ustanovení § 237 O.s.p. neuvedenou) vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Podľa § 107 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. v znení do 15. októbra 2008, ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať (ods. 1). Konanie súd zastaví najmä vtedy, ak zomrie manžel pred právoplatným skončením konania o rozvod, o neplatnosť manželstva alebo o určenie, či tu manželstvo je alebo nie je, pokiaľ Zákon o rodine nedovoľuje, aby sa v konaní pokračovalo (ods. 2). Konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, len čo sa skončí konanie o dedičstve, pokiaľ povaha veci nepripúšťa, aby sa s týmito dedičmi nepokračovalo skôr (ods. 3).

Podľa § 154 ods. 1 O.s.p. pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia.

Uvedené pravidlá platia aj pre rozhodnutie odvolacieho súdu (§ 211 ods. 2 O.s.p.).

Z obsahu spisu súdu prvého stupňa vyplýva, že pôvodný žalobca JUDr. L. P. po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým bolo určené, že je výlučným vlastníkom časti nehnuteľností a žalovaným bola uložená povinnosť vydať mu predmetné časti nehnuteľností, dňa X. zomrel.

Odvolací súd, po tom, ako mu bol predložený rovnopis osvedčenia o dedičstve zo 14. decembra 2005 č.k. 38 D 1499/2004-61, D not 136/2004, v záhlaví svojho rozsudku, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, označil za žalobcu M. P., syna pôvodného žalovaného JUDr. L. P.. Z osvedčenia o dedičstve vyplýva, že ako ďalší dedičia po poručiťovi JUDr. L. P. prichádzali do úvahy jeho manželka JUDr. M. P. a deti JUDr. L. K. a Ing. M. P..

Ak je viac dedičov a dedičstvo ohľadne spornej veci nebolo ešte vyporiadané, nemôžu sa dedičia alebo jeden z nich bez ďalšieho domáhať, že sú vlastníkami veci. Dedičia z titulu svojho dedičského nároku sú vecne legitimovaní len na podanie žaloby, že poručiť bol v čase svojej smrti vlastníkom veci.

Podmienkou toho, aby súd mohol po smrti pôvodného žalobcu pokračovať s jeho právnym nástupcom je, aby žaloba bola zmenená na primerané určenie. O tom súd v rámci opatrení urobených podľa ustanovenia § 104 ods. 2 O.s.p. nového žalobcu (žalobcov) primerane poučí. Ak súd tak neurobí a naďalej koná o pôvodnej žalobe na určenie vlastníctva žalobcu, ktorý stratil spôsobilosť mať práva a povinnosti, zaťaží svoje konanie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

So zreteľom na výskyt týchto väd konania odvolacieho súdu je dovolanie žalovanej 1/nielen prípustné, ale tiež dôvodné, lebo rozhodnutie vydané v konaní postihnutom týmito procesnými vadami nemôže byť považované za správne. Dovolací súd preto dovolaním napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove v celom rozsahu uznesením zrušil podľa § 243b ods. 2 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z. a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. februára 2009

JUDr. Ladislav G ó r á s z , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková